

Міністерство освіти і науки України
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет *економіки та менеджменту*
Кафедра *економіки та підприємництва*
ім. проф. І.М.Брюховецького

Робоча програма (силабус) освітнього компонента
Економічний аналіз і прогнозування діяльності підприємства
(обов'язкова)

Реалізується в межах освітніх програм:

Економіка підприємства
за спеціальністю **051 «Економіка»;**

на **2 (магістерському)** рівні вищої освіти

Суми – 2023

Розробник: (Фамілія) Дегтярь Наталія Вікторівна, доцент кафедри економіки підприємства, кандидат економічних наук.

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри економіки та підприємництва	протокол від 15 травня 2023 року №16
	Завідувач _____ Терещенко С.І. кафедри

Погоджено:

Гарант освітньої програми _____ (О.М. Ковальова)

Декан факультету, де реалізується освітня програма _____ (М.О. Лищенко)

Рецензію на робочу програму (додається) надали: _____ Ковбаса О.М.

_____ Строченко Н.І.

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації _____ (Баранік Н.М.)

Зареєстровано в електронній базі: дата: _____ 12.09 _____ 2023 р.

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва ОК	Економічний аналіз і прогнозування діяльності підприємства			
2.	Факультет/кафедра	Факультет економіки і менеджменту / кафедра економіки та підприємництва ім. І.М. Брюховецького			
3.	Статус ОК	Обов'язковий			
4.	Програма/Спеціальність, складовою яких є ОК	Економіка підприємства/051 «Економіка»;			
5.	Рівень НРК	НРК України – 7 рівень, FQ-EHEA – другий цикл, EQF-LLL – 7рівень			
6.	Семестр та тривалість вивчення	1 семестр, 1-15 тиждень			
7.	Кількість кредитів ЄКТС	5			
8.	Загальний обсяг годин та їх розподіл (ден/заоч)	Контактна робота(заняття) заочна		Самостійна робота	
		Лекційні	Практичні /семінарські	Лабораторні	74/126
		46/14	30/10	–	
9.	Мова навчання	українська			
10.	Викладач/Координатор освітнього компонента	Дегтярь Наталія Вікторівна, доцент кафедри економіки та підприємництва ім. проф. І.М.Брюховецького			
10.1	Контактна інформація	063- 301-62-90, Dehtiarnataliia1101@gmail.com (ауд.№403а корпус економічного факультету)			
11.	Загальний опис освітнього компонента	Аналіз діяльності підприємства є однією з базових управлінських функцій і забезпечує інформаційну основу для обґрунтування та прийняття управлінських рішень. Прогнозування економічних процесів є засобом зниження ризикованості ведення бізнесу, підвищення його адаптивності до динамічних умов зовнішнього середовища. Тим самим, вивчення даного освітнього компонента є необхідним з точки зору досягнення цілей вивчення освітньої програми загалом: підготовки фахівців, що компетентні у питаннях проведення аналітичних досліджень, прогнозування розвитку економічних процесів, та мають відповідні практичні навички. Освітній компонент передбачає вивчення основного змісту та етапів, методології економічного аналізу відносно різних функціональних складових діяльності підприємства, а також моделювання та прогнозування економічних процесів з використанням доступних програмних засобів (GRETЛ). Вивчення навчальної дисципліни «Економічний аналіз і прогнозування діяльності підприємства» завершується підсумковим контролем у формі іспиту.			
12.	Мета освітнього компонента	Освітній компонент спрямований на формування системи необхідних теоретичних знань і практичних навичок щодо змісту, процедур та технології проведення економічного аналізу діяльності підприємств різних організаційно-правових форм і форм власності та у підприємницьких структурах; моделювання та прогнозування їх розвитку в умовах ринку.			

13.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	<p>1. Освітній компонент базується на знаннях основ теорії економічного аналізу, економіки підприємства; статистики та економетрики.</p> <p>2. Освітній компонент забезпечує набуття компетенцій, які є основою для подальшого вивчення інших освітніх компонентів освітньої програми, а також виконання кваліфікаційної роботи.</p> <p>3. Обмеження для вивчення дисципліни відсутні.</p>
14.	Політика академічної доброчесності	<p>Дотримання засад політики академічної доброчесності реалізується на засадах положень «Кодексу академічної доброчесності Сумського НАУ»</p> <p>Списування – завдання не зараховується.</p> <p>Використання заборонених засобів під час контрольних засобів – відповідь не зараховується.</p> <p>Плагіат – завдання не зараховується.</p>

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК:	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК							Як оцінюється ДРН
	ПРН 7	ПРН 8	ПРН 9	ПРН 10	ПРН 11	ПРН 13	ПРН 17	
ДРН 1. Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен вказувати на потенціал обґрунтування управлінських рішень за результатами економічного аналізу діяльності підприємства (щонайменше 3 сфери).	x		x				x	Тести множинного вибору
ДРН 2. Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен обґрунтовувати управлінські рішення щодо: виробництва та обсягів реалізації продукції, використання персоналу, використання основних засобів, матеріалів та ресурсів підприємства.	x					x		Тести множинного вибору; розрахункове завдання
ДРН 3. Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен аналізувати фінансовий стан підприємства (щонайменше 3 показники з груп показників ділової активності, фінансової стійкості, ліквідності) та ефективність діяльності підприємства (щонайменше 3 показники).		x				x	x	Тести множинного вибору; розрахункове завдання
ДРН 4. Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен визначати основні параметри регресійної моделі та часового ряду, що описують певний економічний процес підприємства, та прогнозувати його розвиток із застосуванням програмного засобу GRETЛ.		x	x	x	x			Тести множинного вибору; розрахункове завдання; індивідуальне завдання

ПРН 7. Обирати ефективні методи управління економічною діяльністю, обґрунтовувати запропоновані рішення на основі релевантних даних та наукових і прикладних досліджень.

ПРН 8. Збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань.

ПРН 9. Приймати ефективні рішення за невизначених умов і вимог, що потребують застосування нових підходів, методів та інструментарію соціально-економічних досліджень.

ПРН 10. Застосовувати сучасні інформаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення у соціально-економічних дослідженнях та в управлінні соціально-економічними системами.

ПРН 11. Визначати та критично оцінювати стан та тенденції соціально-економічного розвитку, формувати та аналізувати моделі економічних систем та процесів.

ПРН 13. Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.

ПРН 17. Визначати та критично оцінювати стан, тенденції розвитку та роль аграрного бізнесу у забезпеченні світової продовольчої безпеки.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема	Розподіл в межах загального бюджету часу, заочна			Рекомендована література О – основна, Д - додаткова
	Аудиторна робота		Самостійна робота	
	Лк	Пз		
<p>Тема 1. <i>Сутність та методологія економічного аналізу</i></p> <p>Перелік питань для вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> Цілі та завдання економічного аналізу, його роль в загальному циклі управління. Види економічного аналізу. Інформаційне забезпечення та методологія економічного аналізу. 	6/2	2/2	6/14	О: 1-8; 9; Д: 15;17; 18; 21; 22
<p>Тема 2. <i>Економічний аналіз виробництва і реалізації</i></p> <p>Перелік питань для вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> Аналіз обсягів виробництва та реалізації натуральних показників. Аналіз обсягів виробництва та реалізації у вартісних показниках. 	4/2	2/2	8/12	О: 1-8; 9; Д: 15; 17; 18
<p>Тема 3. <i>Аналіз забезпеченості ресурсами та ефективності їх використання на підприємстві</i></p> <p>Перелік питань для вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> Аналіз використання основних засобів. Аналіз використання персоналу. Аналіз використання матеріальних ресурсів. Аналіз використання земельних ресурсів. 	10/2	8/2	12/16	О: 1-8; 9; Д: 15; 17; 18
<p>Тема 4. <i>Фінансовий аналіз та аналіз результатів господарської діяльності</i></p> <p>Перелік питань для вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> Аналіз ліквідності та платоспроможності. Аналіз ділової активності. Аналіз фінансової стійкості. Аналіз фінансових результатів діяльності та ефективності. 	8/2	6/2	10/16	О: 1-8; 9; 11; Д: 15; 17; 18
<p>Тема 5. <i>Діагностика ймовірності банкрутства</i></p> <p>Перелік питань для вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> Прогнозування банкрутства за моделлю Е. Альтмана. Діагностика банкрутства за У. Бівером. Діагностика банкрутства за Тішоу та Таффлером. 	4/2	2/-	10/16	О: 1-8; 9; 11; Д: 15; 17; 18
<p>Тема 6. <i>Моделювання та прогнозування в управлінні підприємством</i></p> <p>Перелік питань для вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> Сутність, етапи та методологія моделювання економічних процесів. Регресійні моделі. Сутність та значення прогнозування в управлінні підприємством. <p>Види, інформаційна основа та методологія прогнозування.</p>	6/2	2/-	10/16	О: 5-6; 9; 11; Д: 14; 16; 17-19; 26

<p>Тема 7. <i>Моделювання економічних процесів в використанні програмних засобів</i></p> <p>Перелік питань для вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Робота з даними в GRETЛ. 2. Визначення параметрів регресійної моделі за МНК в GRETЛ. 3. Моделювання та аналіз часових рядів в GRETЛ. 4. Аналіз результатів моделювання та використання для цілей управління 	4/2	4/-	10/18	О: 5-13; Д: 14; 16; 18-19; 26
<p>Тема 8. <i>Прогнозування економічних процесів з використанням програмних засобів</i></p> <p>Перелік питань для вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Попередній аналіз даних. 2. Базові прийоми визначення параметрів економічного процесу в GRETЛ. 3. Базові прийоми прогнозування економічних процесів засобами GRETЛ. 4. Оцінка якості прогнозу та вибір прогнозової моделі. 	4/-	4/-	8/18	О: 5-13; Д: 14; 16; 18-19; 26
ВСЬОГО	46/14	30/10	74/126	150/150

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем <u>під час аудиторних занять, консультацій</u>)	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент самостійно</u>)
ДРН 1. Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен вказувати на потенціал обґрунтування управлінських рішень за результатами економічного аналізу діяльності підприємства (щонайменше 3 сфери).	Лекція, практичне заняття, дискусія, пояснення	Опрацювання теоретичного матеріалу
ДРН 2. Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен обґрунтовувати управлінські рішення щодо: виробництва та обсягів реалізації продукції, використання персоналу, використання основних засобів, матеріалів та ресурсів підприємства.	Лекція, практичне заняття, дискусія, пояснення методики вирішення конкретних розрахункових завдань, кейс-метод	Опрацювання теоретичного матеріалу, виконання розрахункових завдань
ДРН 3. Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен аналізувати фінансовий стан підприємства (щонайменше 3 показники з груп показників ділової активності, фінансової стійкості, ліквідності) та ефективність діяльності підприємства (щонайменше 3 показники).	Лекція, практичне заняття, дискусія, пояснення методики вирішення конкретних розрахункових завдань, кейс-метод	Опрацювання теоретичного матеріалу, виконання розрахункових завдань
ДРН 4. Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен визначати основні параметри регресійної моделі та часового ряду, що описують певний економічний процес підприємства, та прогнозувати його розвиток із застосуванням програмного засобу GRETЛ.	Лекція, практичне заняття, дискусія, пояснення методики вирішення конкретних розрахункових завдань, кейс-метод	Опрацювання теоретичного матеріалу, виконання розрахункових завдань, презентація

5. Сумативне оцінювання

5.1.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1.	Тестування (тести множинного вибору, відкритого типу)	25/25%	Протягом семестру
2.	Розрахункове завдання	30/30%	Протягом семестру
3.	ІНДЗ (розрахункове завдання, презентація)	15/15%	Протягом семестру
4.	Іспит (тест множинного вибору та з відкритими питаннями)	30 / 30%	За графіком сесії

5.1.2. Критерії оцінювання

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
Тестування	< 15 балів	15-18 балів	19-22 балів	23-25 балів
	<i>надано вірну відповідь на менш ніж 60% завдань</i>	<i>надано вірну відповідь на 60% -74% завдань</i>	<i>надано вірну відповідь на 75% -89% завдань</i>	<i>надано вірну відповідь на 90% та більше завдань</i>
Розрахункове завдання	<18 балів	18-22	23-26 балів	27-30 балів
	<i>Вимоги щодо завдання не виконано</i>	<i>Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкриті</i>	<i>Виконано усі вимоги завдання</i>	<i>Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано креативність, запропоновано та обгрунтовано власну позицію щодо вирішення проблеми</i>
ІНДЗ	<9 балів	9-11	12-13 балів	14-15 балів
	<i>Вимоги щодо завдання не виконано</i>	<i>Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкриті</i>	<i>Виконано усі вимоги завдання</i>	<i>Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано креативність, результати презентовано у рамках загальної дискусії</i>

5. 2. Формативне оцінювання:

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Тестування з використанням Kahoot після вивчення тем № 2-3; 4-5; 6-8	По закінченню відповідної теми
2	Усний зворотний зв'язок від викладача щодо розв'язання розрахункових завдань під час аудиторної роботи	постійно
3	Усне опитування під час занять та зворотний зв'язок від викладача під час аудиторної роботи	постійно
4	Бесіда та дискусія під час аудиторних лекційних занять	постійно
5	Письмовий зворотний зв'язок від викладача за результатами виконання ІНДЗ	По закінченню відповідної теми
7	Усний зворотний зв'язок від викладача та студентів після презентації ІНДЗ	Під час виконання ІНДЗ

5.3. Шкала оцінювання, що діє в Університеті:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики, кваліфікаційної роботи	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
75-81		
69-74		
60-68	задовільно	
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

6.1 Основні джерела

6.1.1 Підручники, посібники

- 1) Микитюк В. М., Паламарчук Т. М., Русак О. П. та ін. Основи економічного аналізу: навч.-метод. посібник; за ред. В. М. Микитюка. Житомир: Рута, 2018. 440 с.
- 2) Черниш С. С. Економічний аналіз: навч. посібник; К.: ЦУЛ, 2021. – 312 с.
- 3) Данилюк М. О. Метошоп І. М., Войтків Л. С., Паневник Т. М., Буй Ю. В. Економічний аналіз: навч. посіб. ІФНТУНГ. Івано-Франківськ, 2018. 316 с.
- 4) Економічний аналіз: методологія, організація, методика, практикум: навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти / К. Д. Гурова, К. Д. Ганін; Харків. торг.-екон. ін-т Київ. нац. торг.-екон. ун-ту. - Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2019. - 328 с.
- 5) Рибчук А.В., Ковенська О.А., Антофій Н.М. Економічний аналіз: теорія і практика : навчально-методичний посібник / за ред. Рибчук А. В. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС. 2020. 219 с.
- 6) Економічний аналіз : навч. посіб. / Зачківська М. І., Пасінович І. І.; ВСП "Техн.-екон. фах. коледж Нац. ун-ту "Львів. політехніка". - Львів : 2022. - 254 с.
- 7) Нестерчук Ю. О. Теорія економічного аналізу : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2019. 272 с.
- 8) Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства : навчальний посібник. Київ: Знання – Прес, 2017. 654 с.

6.1.2 Методичне забезпечення

- 9) Коблянська І.І. Електронний курс з дисципліни «Економічний аналіз і прогнозування діяльності підприємства» у середовищі MOODLE.
<https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=4750>

6.1.3 Інші джерела

- 10) Бібліотека ресурсів GNU-Regression, Econometrics and time-series library.
URL: <http://www.kufel.torun.pl/ru/index.html>
- 11) Гужва В.М. Системи бізнес-аналітики: практикум. Київ: КНЕУ, 2017. 183с.

12) Економічна аналітика в бізнесі: навч. посібник / [Гринькевич О.С., Матковський С.О., Сидорова А.В. та ін.] ; за ред. О.С. Гринькевич, С.О. Матковського, А.В. Сидорової, Н.С. Струк. – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2022. – 480 с

13) Коблянська І.І., Назаренко А. Тенденції розвитку ринку картоплі в Україні. Вісник СНАУ. Серія Економіка і менеджмент. 2020. № 3.

6.2 Додаткові джерела

14) Приймак В. І. Математичні методи економічного аналізу. Навчальний посібник К.: ЦУЛ, 2019. – 296 с.

15) Кулик А. В. Теорія економічного аналізу: навч. посіб. К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2018. 452 с.

16) Лаговський В. В. Бізнес-аналітика та моделювання : навч. посібник / В. В. Лаговський, В. М. Краєвський. – Ірпінь : УН-т ДФС України, 2020. – 442 с

17) Evans J. Business Analytics: Methods, Models, and Decisions. – 3rd Edition. - London.: Pearson Education, Inc., 2019. 704 p.

18) Економічна статистика : навч. посібник за ред. В. М. Соболева. – Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2017. – 388 с.

19) Lee Adkins. Using Gretl for Principles of Econometrics. 5th Edition Version 1.01. Oklahoma State University. 2018. 749 p.
<http://www.LearnEconometrics.com/gretl.html>

20) The PMI Guide to Business Analysis.- First edition. Project Management Institute., 2017. 462 p.

21) The future of food and agriculture: Drivers and triggers for transformation. Food and Agriculture Organization. United Nations. Rome, 2023
<https://www.fao.org/3/cc1024en/cc1024en.pdf>

22) Global Risks Report 2023. Insight report. - 18th Edition World Economic Forum.
<https://www.weforum.org/reports/globalrisks-report-2023/>.

6.3 Програмне забезпечення

23) Програмне забезпечення типу Web 2.0: Google Cloud & Docs – для надання методичних матеріалів, комунікації зі студентами (розміщення виконаних завдань).

24) Програмне забезпечення системи дистанційного навчання Moodle 3.11 – для організації дистанційного навчання студентів (доступ до навчально-методичних матеріалів, комунікації з викладачем, здійснення різних видів оцінювання).

25) Програмне забезпечення Zoom Video Communications, Inc. v. 5.6.1 – для організації навчання через відео-зв'язок (за необхідності).

26) Програмне забезпечення GRETЛ (Gnu Regression, Econometrics and Time-series Library) <http://gretl.sourceforge.net> – для виконання розрахункових завдань